

Nr 109

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överförande till Finland av visst gränsområde i Muonio älv; given Stockholms slott den 13 mars 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, fråga angående överförande till Finland av visst gränsområde i Muonio älv och anför därvid följande.

Sedan riksgränsen mot Finland blivit uppgången under åren 1926 och 1927 träffades mellan svenska och finska regeringarna överenskommelse att ef-

tersyn av gränsen skulle företagas av båda rikena gemensamt vart tjugufemte år med början år 1951. Med finska regeringen överenskomts sedermera om uppskov till år 1956 med gränsöversynen.

Efter förberedande förhandlingar förordnade Kungl. Maj:t den 17 juni 1955 chefen för rikets allmänna kartverk överdirektören J. B. Lundgren och gränsschefen i generaltullstyrelsen C. H. Odhner att i egenskap av ledamöter i en svensk delegation, för vilken Lundgren skulle vara chef, gemensamt med en från finsk sida tillsatt gränsdelegation¹ verkställa översyn av riksgränsen. Tillika fastställde Kungl. Maj:t instruktion för den svenska delegationen, innefattande bland annat, att riksgränsen skulle i gränsälvarna i princip följa mittellinjen av djupfåran, dock att gränsen, där den vid senaste översyn fixerats avvikande från djupfåran, fortfarande skulle framgå lika. Delegationerna ägde på bestämda ställen föreslå avvikelser från de sålunda angivna grunderna för gränsbestämningen om vägande skäl påkallade detta, t. ex. om älven bildade tvenne fåror av lika djup och betydenhet m. m.

Sedan gränsöversynen verkställts, har *den svenska delegationen* i skrivelse den 9 maj 1957 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna gränsöversynen sådan denna redovisas i upprättade gränsdokument. Med stöd av det i instruktionen givna bemyndigandet har delegationen därvid föreslagit, bland annat, en gränsändring vid den kronan tillhöriga holmen Niittysaari i Muonio älv, Karesuando socken, innefattande att denna holme med omgivande vatten skulle överföras till Finland.

Delegationen har beträffande detta förslag anført följande. Genom delegationernas försorg har utretts att holmen Niittysaari, så långt någon kunde minnas, hävdats av finska undersåtar samt att holmen finge betraktas som kronomark. Vidare har utretts, att vattnet i Muonio älv inom Karesuando socken avsatts för kronans räkning. Delegationens förslag grundas på att väsentliga fördelar vore att vinna, om riksgränsen kunde förflyttas från sitt nuvarande läge i en uppgrundad fåra av älven till älvens djupfåra. Någon enskild fastighetsägares rätt berördes icke av förslaget. Rörande de fastighetsrättsliga förhållandena vid Niittysaari har såsom en kontrollåtgärd särskild utredning inhämtats från överlantmätaren i Norrbottens län.

Kammarkollegiet har i infordrat utlåtande över förslaget anført bl. a. Ur indelningssynpunkt märkes, att holmen Niittysaari icke är upptagen i jordregistret såsom någon för sig bestående fastighet, varjämte av utredningen framgår, att övervägande skäl tala för att holmen ej heller utgör del av någon i jordregistret upptagen fastighet. Av häradshövdingen i Gällivare domsaga har kollegiet under hand inhämtat, att någon inskrivningsåtgärd beträffande holmen icke är vidtagen i domsagans fastighetsböcker. Vidare har av delegationerna utretts att holmen, så långt någon kunde minnas, hävdats av finska undersåtar. Karesuando socken och församling, som på svenska sidan angränsar holmen, har sålunda icke haft några skatteintäkter från

¹ Generaldirektören för lantmäteristyrelsen V. V. Seppälä (ordförande) och chefen för gränsbevakningen, generallöjtnanten K. Vaala.

densamma. En överflyttning av holmen till Finland lärer förty icke påkalla några särskilda bestämmelser med avseende å bestående indelning i Sverige. Såväl holmen som intilliggande till Sverige hörande vattenområde synes tillhöra kronan. Då annorlunda icke synes vara stadgat, står de jämlikt 4 § i kollegiets instruktion under kollegiets inseende och vård. Ej heller ur denna synpunkt har kollegiet något att erinra mot delegationernas förslag om ändring av riksgränsen på nu ifrågavarande avsnitt.

Lantmäteristyrelsen har i utlåtande anslutit sig till vad kammarkollegiet uttalat samt beträffande holmen Niittysaaris värde anfört bl. a. I den förteckning över holmar och öar i gränsvattendragen mellan Sverige och Finland, som fogats vid gränsdelegationernas protokoll, har arealen av Niittysaari angivits till 1,8 hektar. Av förteckningen och fotografier, som varit tillgängliga för lantmäteristyrelsen, framgår vidare att holmen utgöres av ängsmark och att därå icke finns träd av värde. Lantmäteristyrelsen håller före att holmens försäljningsvärde såsom ängsmark kan anses vara av storleksordningen 300 kronor. Det vattenområde omkring Niittysaari, som medföljer holmen vid en överflyttning till Finland, synes ha en längd av ungefär 700 meter och en areal av omkring 8 hektar. Vid kontakt under hand med vattenfallsstyrelsens förprojekteringsavdelning har lantmäteristyrelsen erhållit meddelande att vattenområdet ur vattenkraftssynpunkt saknar praktisk betydelse. På grund av vad sålunda anförts får lantmäteristyrelsen såsom sin mening uttala, att Niittysaari med tillhörande vattenområde icke är av sådant värde att detta i och för sig bör hindra ett godkännande av gränsdelegationernas förslag.

Jämväl häradshövdingen i Gällivare domsaga, länsstyrelsen i Norrbottens län, generaltullstyrelsen och chefen för försvarsstaben har i avgivna utlåtanden förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna gränsändringen.

Departementschefen

Riksgränsen mellan Sverige och Finland följer i gränsälvarna i princip djupfåran. Vid den kronan tillhöriga holmen Niittysaari i Muonio älv, omfattande 1,8 hektar, har djupfåran tidigare framgått i den närmast Finland belägna älvgren, där riksgränsen nu går. Sedan nämnda älvgren med tiden uppgrundats, går djupfåran numera i den andra älvgrenen. I samband med den gemensamt från svensk och finsk sida företagna översynen av riksgränsen har föreslagits sådan jämkning av gränsen att denna anslutes till djupfårans ändrade läge. Härigenom skulle riksgränsen erhålla en ur bevaknings- och markeringssynpunkt ändamålsenligare sträckning. Med hänsyn härtill och då enligt verkställd utredning enskild fastighetsägares rätt ej beröres samt holmen Niittysaari är av ringa värde, anser jag att gränsändringen bör ske. Ändringen är uppenbarligen ej av sådan natur att den möter hinder av bestämmelsen i § 78 regeringsformen. Enär holmen är kronoegendom, torde frågan emellertid böra underställas riksdagen.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa överenskommelse med finska regeringen om att gränsen i berörda sträckning jämkas så att den kronan tillhöriga holmen Niittysaari med tillhörande vattenområde i Muonio älv, Karesuando socken, hänföres till Finland.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors.